

Országgyűlési képviselő

Iromány száma: **T/10734.**

Benyújtás dátuma: **2020-05-26 16:16**

Parlex azonosító: **OORFPW6H0001**

Címzett: Kövér László, az Országgyűlés elnöke

Tárgy: Törvényjavaslat benyújtása

Benyújtó: Dr. Tapolczai Gergely (Fidesz), Nyitrai Zsolt (Fidesz)

Törvényjavaslat címe: A magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvény módosításáról

Az Alaptörvény 6. cikkének (1) bekezdése alapján „**a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvény módosításáról**” címmel a mellékelt törvényjavaslatot kívánom benyújtani.

2020. évi törvény

a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvény módosításáról

1. §

A magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Jtv.) 2. §-a a következő h)–k) ponttal egészül ki:

(E törvény alkalmazásában)

„h) jelnyelvi tolmács: a jelnyelvi tolmács biztosítja az információ akadálymentes átadását siket, nagyothalló, siketvak és halló személyek között, a magyar jelnyelvről magyar nyelvre és magyar nyelvről magyar jelnyelvre tolmácsol, fordít, jelnyelvi szöveget írásba foglal, írótolmácsolási munkát végez, orális tolmácsolást végez, illetve a Mellékletben meghatározott speciális kommunikációs rendszerek felhasználásával egyéb vizuális és taktilis kommunikációs formák között tolmácsol, fordít,

i) siket jelnyelvi tolmács: olyan anyanyelvi jelnyelv használó személy, aki biztosítja az információ akadálymentes átadását siket, nagyothalló és siketvak személyek között, jelnyelvek, illetve jelnyelvi kódok között tolmácsol, fordít, egyéb vizuális és taktilis kommunikációs formákról, valamint azokra tolmácsol és fordít, jelnyelvi szöveget írásba foglal, írott magyar nyelvi szöveget jelnyelvre adaptál, szükség esetén halló jelnyelvi tolmácsokkal együttműködésben dolgozik,

j) anyanyelvi jelnyelv használó: az a személy, aki természetes módon, felnőtt kora előtti nyelvi szocializációja során, siket családban vagy siket közösségben sajátította el a magyar jelnyelvet, gondolatait magyar jelnyelven képes a legkönnyebben, legárnyaltabban kifejezni és legalább C1 szintű magyar jelnyelvi tudással rendelkezik,

k) jelnyelvi tolmácsszolgáltatás: a jelnyelvi tolmács vagy a siket jelnyelvi tolmács által nyújtott kommunikációs akadálymentesítési szolgáltatás.”

2. §

A Jtv. 3. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A magyar jelnyelvből tett államilag elismert nyelvvizsga a nemzeti felsőoktatásról szóló törvény szerinti idegennyelv-tudást igazoló államilag elismert nyelvvizsga.”

3. §

A Jtv. 4. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Térítésmentes jelnyelvi tolmácsszolgáltatást az a magyar állampolgársággal vagy a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező, valamint bevándorolt és letelepedett hallássérült, illetve siketvak személy vehet igénybe,

- a) aki magasabb összegű családi pótlékban részesül,
- b) aki fogyatékosági támogatásban részesül,

- c) akinek hallássérülése legalább az egyik fülön meghaladja a 60 dB-t, vagy mindkét fülön a 40 dB-t,
- d) akinek a jobbik szemén maximális korrekcióval mért látásélessége (vízusa) 20/60 (0,33) vagy az alatti, a látótér 20 fok vagy az alatti, és hallássérülése legalább az egyik fülön meghaladja a 60 dB-t, vagy mindkét fülön a 40 dB-t (süketvak személy) vagy
- e) akinek fogyatékosága – a BNO-10-es osztályozása szerint – egyidejűleg a H54-es és a H90-es csoportba tartozik.”

4. §

A Jtv. 5. § (2) bekezdés c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Az (1) bekezdés szerinti éves személyenkénti időkereten felül az állam]

„c) a felnőttképzési jogviszonnyal összefüggésben a szakmai oktatásban vagy a felnőttképzésről szóló törvény szerinti képzésben felnőttképzési jogviszonyban résztvevő személy részére képzésenként a képzés óraszám 20 százalékának megfelelő mértékű”

(térítésmentes jelnyelvi tolmácsszolgáltatást biztosít.)

5. §

A Jtv. a 8. §-t követően a következő alcímmel egészül ki:

„Jelnyelvoktatói Névjegyzék

8/A. §

(1) A 12. § (3)–(3b) bekezdése szerinti jelnyelvoktatói tevékenységet az folytathat, aki büntetlen előéletű, az oktatói tevékenység tekintetében nem áll foglalkozástól eltiltás hatálya alatt, továbbá megfelel az e törvényben meghatározott feltételeknek.

(2) Aki az (1) bekezdés szerinti tevékenységet kíván folytatni, köteles az erre irányuló szándékát a Jelnyelvoktatói Névjegyzéket vezető hatóságnak bejelenteni. A bejelentésben meg kell jelölni a bejelentő természetes személyazonosító adatait.

(3) A bejelentéshez mellékelni kell a képesítési feltételek teljesítésének igazolását.

(4) A Jelnyelvoktatói Névjegyzék tartalmazza a jelnyelvoktató

- a) természetes személyazonosító adatait,
- b) értesítési címét,
- c) hozzájárulása esetén egyéb elérhetőségét (telefonszám, e-mail cím),
- d) szakképzettségének, szakképesítésének megnevezését, az erről kiállított oklevél, bizonyítvány számát, a kiállítás helyét és időpontját, a kiállító intézmény megnevezését és
- e) Névjegyzékbe történő felvételének időpontját.

(5) A Jelnyelvoktatói Névjegyzék a (4) bekezdés e) pontjában foglalt adat tekintetében közhiteles hatósági nyilvántartásnak minősül.

(6) A Jelnyelvoktatói Névjegyzékben szereplő adatokból a Jelnyelvoktatói Névjegyzéket vezető hatóság a honlapján közzéteszi a jelnyelvoktató

- a) nevét,
- b) értesítési címét,
- c) egyéb elérhetőségét, ha hozzájárult annak közzétételéhez és
- d) szakképzettségének, szakképesítésének megnevezését.

(7) Törölni kell a Jelnyelvoktatói Névjegyzékből annak a jelnyelvoktátónak az adatait, aki

- a) a törlést kéri,
- b) a büntetlen előéletre vonatkozó feltételnek már nem felel meg vagy
- c) az oktatói tevékenység tekintetében tevékenység gyakorlásától eltiltás hatálya alatt áll.

(8) A Névjegyzékből törölt jelnyelvoktatók adatait a Jelnyelvoktatói Névjegyzéket vezető hatóság elkülönítetten kezeli.

(9) A Jelnyelvoktatói Névjegyzéket vezető hatóság a büntetlen előéletre vagy az oktatói tevékenység tekintetében a foglalkozás gyakorlásától eltiltásra vonatkozó kizáró feltétel fennállását bármikor ellenőrizheti. Felhívására a Jelnyelvoktatói Névjegyzékbe bejelentkező vagy az abban szereplő jelnyelvoktató hatósági bizonyítvánnyal igazolja, hogy vele szemben nem áll fenn a kizáró feltétel.

(10) A hatósági bizonyítványban foglalt adatokat a Jelnyelvoktatói Névjegyzéket vezető hatóság az ellenőrzés lefolytatásáig, vagy ha az ellenőrzés alapján a jelnyelvoktató adatainak a Jelnyelvoktatói Névjegyzékből való törlésére kerül sor, a törlési eljárás végleges döntéssel történő befejezéséig kezelheti.

(11) A Jelnyelvoktatói Névjegyzéket vezető hatóság az adatokat a Jelnyelvoktatói Névjegyzékből való törlést követő 5 évig kezeli, ezt követően az adatokat törli. A Jelnyelvoktatói Névjegyzékből való törlést követően a Jelnyelvoktatói Névjegyzéket vezető hatóság – adatigénylésre – a bíróságnak, az ügyészségnek és a nyomozó hatóságnak szolgáltat adatot.”

6. §

A Jtv. 10. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Közszolgáltatási tevékenység esetén a jelnyelvi tolmácsolás költségét – a társadalombiztosítás terhére finanszírozott egészségügyi szolgáltatás kivételével – a tevékenységet végző, illetve a szolgáltatást nyújtó szerv, szervezet vagy intézmény viseli.”

7. §

(1) A Jtv. 12. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A magyar jelnyelvet – a (3a) bekezdésben foglalt kivétellel – a köznevelési intézményben, illetve a szakképző intézményben olyan anyanyelvi jelnyelv használó, pedagógus szakképzettséggel

rendelkező személy oktathatja, aki a Jelnyelvoktatói Névjegyzékben szerepel és

- a) rendelkezik a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége által 2018. szeptember 28-át követően kiállított jelnyelv oktatói tanúsítvánnyal vagy
- b) jelnyelvi lingvisztika és didaktika szakirányú továbbképzésben jelnyelvoktatói oklevelet szerzett.”

(2) A Jtv. 12. §-a a következő (3a) és (3b) bekezdéssel egészül ki:

„(3a) A magyar jelnyelvet a gyógypedagógiai intézményben olyan anyanyelvi jelnyelv használó személy oktathatja, aki a Jelnyelvoktatói Névjegyzékben szerepel és

- a) rendelkezik a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége által 2018. szeptember 28-át követően kiállított jelnyelv oktatói tanúsítvánnyal vagy
- b) jelnyelvi lingvisztika és didaktika szakirányú továbbképzésben jelnyelvoktatói oklevelet szerzett.

(3b) A (3) bekezdés alkalmazása során a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus szakképzettséggel rendelkező személyt, a (3a) bekezdés alkalmazása során a pedagógus illetve a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus szakképzettséggel rendelkező személyt előnyben kell részesíteni.”

8. §

A Jtv.

- a) 4. § (2) bekezdés b) pontjában a „c) és d) pontjában” szövegrész helyébe a „c)–e) pontjában”,
- b) 31. § (6) bekezdés a) pontjában a „Névjegyzéket” szövegrész helyébe a „Névjegyzéket és a Jelnyelvoktatói Névjegyzéket”

szöveg lép.

9. §

(1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2020. szeptember 1-jén lép hatályba.

(2) A 2. § 2021. július 1-jén lép hatályba.

Általános indokolás

A törvényjavaslat a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Jtv.) módosítását tartalmazza.

Az Országgyűlés 2009. november 9-én fogadta el a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló törvényt. Azóta eltelt 10 évben a jelnyelvi törvénynek köszönhetően több eredményt is sikerült elérni, a jelnyelvhasználók siketek, nagyothallók és siketvakok önálló életvitelének minősége fejlődött. Ugyanakkor a 10 év tapasztalatai alapján szükséges további módosításokat eszközölni, különös tekintettel a hallássérült, jelnyelvhasználó gyermekek oktatásának minél magasabb színvonalon történő biztosítására. További fontos terület a foglalkoztatás, itt is további lehetőséget kívánunk biztosítani az érintett feleknek az akadálymentes kommunikációhoz való hozzáféréshez.

Fontos, hogy a siketvak személyek jogosultságának feltételeit pontosítsuk, illetve plusz lehetőséget biztosítsunk a rehabilitációjukhoz is.

A Jtv. elfogadása óta minden feltétel megteremtődött ahhoz, hogy ne csak szimbolikusan legyen elismert nyelv a magyar jelnyelv, hanem államilag is elismert nyelvvizsgát lehessen tenni.

Az indokolás szövege a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 18. § (1) bekezdésére figyelemmel a Jat. 18. § (3) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés *a)* pontjában foglaltak alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

Részletes indokolás

1. §

A Jtv. rendelkezik a jelnyelvi tolmácsszolgáltatásról és a jelnyelvi tolmácsszolgáltatókról, de az értelmező rendelkezések között nem határozta meg ezek tartalmát. A szabályozás ezt a hiányt pótolja, a fogalmakat egyidejűleg kiegészítve az anyanyelvi jelnyelv használó és a siket jelnyelvi tolmács kifejezések értelmezésével.

2. §

A Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény a 2. cikkében rögzíti, hogy „A „*nyelv*” magába foglalja a beszélt nyelvet, a jelnyelvet és a nem beszélt nyelv egyéb formáit”. Magyarország Alaptörvénye is megerősíti a jelnyelv szerepét, amikor kimondja, hogy „Magyarország védi a magyar jelnyelvet, mint a magyar kultúra részét.”

A magyar jelnyelv a hallássérült személyek által használt, vizuális nyelvi jelekből álló, saját nyelvtani rendszerrel és szabályokkal rendelkező, Magyarországon kialakult önálló, természetes nyelv. Nem a beszélt magyar nyelvből származik, nem is arra épül, hanem attól teljesen elkülönülő, önálló, spontán kialakult nyelvtani rendszerrel és jelkészlettel rendelkezik. E felismerésen alapul a Jtv. a 3. §-ban a magyar jelnyelvet használó személyek közösségének nyelvi kisebbségként és a jelnyelv önálló, természetes nyelvként való elismerése, amely - több más európai országhoz hasonlóan - a nyelvészeti szempontok mellett jogilag is a beszélt nyelv szintjére emeli a jelnyelvet” A hatályos jogi szabályozás azonban ezzel a 2009-ben rögzített törvényi megállapítással máig nincs összhangban, így például magyar jelnyelvből államilag elismert nyelvvizsgát még nem lehet tenni, annak ellenére, hogy a hangzó magyar nyelv és a magyar jelnyelv két különböző, önálló, természetes nyelvnek tekintendő, és a vizsgáztatás gyakorlata, összhangban a KER rendszerrel, több mint egy évtizede megfelel a nemzetközi előírásoknak. A módosítás ezt a hiányt kívánja feloldani annak törvényi rögzítésével, hogy a magyar jelnyelvből tett, államilag elismert nyelvvizsga a nemzeti felsőoktatásról szóló törvény szerinti idegennyelv-tudást igazoló államilag elismert nyelvvizsgának felel meg. Magyarország élen jár a jelnyelvi nyelvvizsgáztatás rendszerének kidolgozása és alkalmazása terén. A hazai jelnyelvi vizsgáztatás Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége (SINOSZ) által 12 éve kidolgozott és működtetett, a KER szintekhez igazodó komplex, írásbeli és szóbeli vizsgarészből álló vizsgarendszer. A két vizsgarész együtt érvényes, és külön-külön 60% teljesítése szükséges a tanúsítvány kiállításához. Az Európai Unióban már működik egy munkacsoportot, amely a nemzeti jelnyelveknek a KER szintekkel történő összehangolását végzi. Ennek tagja a SINOSZ is, évtizedes oktatási, vizsgáztatási és tananyagfejlesztési tapasztalataival segítve a munkát. Hamarosan várható a jelnyelvi nyelvvizsgák európai-szintű állami elismerése. Példaértékű lenne, ha a jelnyelvi kultúra támogatása terén eddig kivívott úttörő szerepünket megőrizve, hazánk elsőként ismerné el a jelnyelvi nyelvvizsgát idegennyelvtudást igazoló állami nyelvvizsgaként.

3. §

A siketvak személyek esetében indokolt a térítésmentes jelnyelvi tolmácsszolgálat igénybevételéhez szükséges jogosultsági feltételek kiegészítése.

4. §

Fogalmi pontosítást tartalmaz a hatályos törvényi rendelkezéseknek megfelelően.

5. §

Az oktatás biztonságának megteremtése érdekében a Jelnyelvi Tolmácsok Országos Névjegyzékéhez hasonlóan kerül sor a Jelnyelvi Oktatók Névjegyzékének felállítására, amely a jövőben a jelnyelv oktatásához megfelelő képesítéssel rendelkező személyeket tartja nyilván. A szabályozás meghatározza a tevékenység folytatásának feltételeit, a nyilvántartott adatokat, azok kezelését, illetve az ellenőrzés rendjét. A Jelnyelvi Oktatók Névjegyzéke a meghatározott adattartalom vonatkozásában közhiteles hatósági nyilvántartásnak minősül.

6. §

A Jtv. 10. § (3) bekezdése rendelkezik a közszolgáltatás keretében igénybe vett jelnyelvi tolmácsszolgáltatás speciális finanszírozásáról. A módosítással a térítésmentes jelnyelvi tolmácsszolgáltatás az igénybevételre és finanszírozásra vonatkozó, a Jtv. 10. § (1) bekezdésében rögzített általános szabályok szerint válik elszámolhatóvá, amely a tolmácsolási szolgáltatásra jogosult betegek és a szolgáltatást nyújtó jelnyelvi tolmácsok érdekeit egyaránt szolgálja.

7. §

A hatályos törvény alapján a magyar jelnyelv oktatását kizárólag jelnyelv szakos pedagógus végezheti. Ugyanakkor jelenleg nincs Magyarországon jelnyelv szakon végzett pedagógus, és sajnálatosan még a jelnyelv szak kidolgozása sem indult el, így várhatóan évekig nem lesz még olyan végzettséggel rendelkező személy, aki a törvény alapján jelnyelvet oktathatna. Mindez olyan helyzetet eredményez, hogy a siket gyermekeket nevelő köznevelési és szakképző intézményekben nem az anyanyelvi jelelők oktatják jelnyelvre a siket gyermekeket, annak ellenére sem, hogy pedagógus diplomával is rendelkeznek. A speciális kommunikációs rendszerek esetében hallássérültek gyógypedagógiája szakos személyek részére engedi a törvény az oktatást, de a speciális kommunikációs rendszerek között magyar jelnyelv nem szerepel, így gyógypedagógusok nem is tudják tanítani. A fogyatékos személyek jogairól szóló ENSZ Egyezmény alapján, a fogyatékos emberek oktatáshoz való jogával kapcsolatban a tagállamok kötelezettsége a jelnyelv elsajátításának elősegítése, a hallássérült közösség nyelvi identitásának támogatása. E jogok érvényesülésének biztosítása érdekében a részes államoknak meg kell hozniuk a szükséges intézkedéseket, hogy olyan tanárokat - közöttük fogyatékossgal élő tanárokat - alkalmazzanak, akik megfelelő képesítéssel rendelkeznek többek között a jelnyelv oktatására, valamint hogy az oktatás bármely szintjén tevékenykedő szakértőket és személyzetet képezzenek. Az ilyen képzések magukban foglalják a fogyatékossgal kapcsolatos tudatosság fejlesztését, valamint - a fogyatékossgal élő személyeket segítő - megfelelő alternatív és augmentatív módok, kommunikációs eszközök és formák, oktatási technikák és tananyagok használatát. A szabályozás célja, hogy – alkalmazkodva a realitásokhoz – a magyar jelnyelvet a siket gyermekek lehetőség szerint azoknak az anyanyelvi jelnyelvhasználó személyeknek a közreműködésével sajátíthassák el, akik rendelkeznek a felsorolt végzettségekkel.

8. §

Technikai jellegű rendelkezés.

9. §

Hatályba léptető rendelkezés.